

2022

Temaundersøgelse om nedbringelsesstrategier for nødlidende eksponeringer

Der er indført krav om, at kreditinstitutter skal vedtage og gennemføre en nedbringelsesstrategi, når andelen af nødlidende lån af den samlede låneportefølje (herefter NPL-ratio) udgør 5 pct. eller mere. Formålet med kravet er at bidrage til et mere modstandsdygtigt finansielt system, ved at institutter aktivt modvirker ophobning af nødlidende eksponeringer i deres porteføljer. Institutterne skal iagttage gældende regler om forbrugerbeskyttelse, når de gennemfører deres nedbringelsesstrategier.

Finanstilsynet har undersøgt en række pengeinstitutters overholdelse af kravet om en nedbringelsesstrategi for nødlidende eksponeringer, der findes i bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. (herefter ledelsesbekendtgørelsen)¹. Undersøgelsen blev gennemført i slutningen af 2021 og starten af 2022.

Undersøgelsen viser, at flere institutters nedbringelsesstrategier er meget overordnede. Der er generelt behov for, at nedbringelsesstrategier i højere grad er individuelt tilpasset de enkelte institutters konkrete forhold. Det centrale for nedbringelsesstrategier er, at de for det enkelte institut udgør et operationelt værktøj til sikring af nedbringelse af mængden af eksisterende nødlidende eksponeringer. Institutterne bør også sikre en praksis, hvor de klarlægger årsagerne til de nødlidende eksponeringer og gennemfører relevante tiltag for at reducere tilgangen af tilsvarende eksponeringer. Det er vigtigt, at kvaliteten af nedbringelsesstrategierne øges i takt med, at institutterne arbejder aktivt med tiltagene og løbende evaluerer effekten. Reglerne er således forholdsvis nye, og af samme årsag har undersøgelsen ikke ført til egentlige tilsynsmæssige reaktioner. Finanstilsynets observationer fra temaundersøgelsen uddybes nedenfor.

1. Regelgrundlag og undersøgelsens omfang

Kravet om at vedtage og gennemføre en nedbringelsesstrategi for nødlidende eksponeringer senest, når NPL-ratioen udgør 5 pct. eller mere, jf. ledelsesbekendtgørelsens bilag 1, nr. 27-31, trådte i kraft den 28. december 2020. Hensigten med kravet er, at det enkelte institut forholder sig aktivt til at få nedbragt nødlidende eksponeringer igennem målrettede indsatser. For at sikre en troværdig og effektiv strategi skal instituttet ved fastlæggelsen forholde sig til følgende elementer:

- årsager til omfanget af nødlidende eksponeringer
- inddeling af nødlidende eksponeringer i homogene grupper, som kan fremme målrettede indsatser
- erfaringer med hidtil anvendte foranstaltninger, herunder kreditlempelser og effektiviteten af dem
- de ressourcer, kompetencer, systemer, procedurer, m.v., som er nødvendige for at gennemføre strategien
- de økonomiske, markedsmæssige, retslige og andre vilkår, som har væsentlig betydning for at fastlægge mål for strategien og gennemføre den
- behovet for opdeling af strategiens mål og indsatser på kort sigt (1 år), mellemlang sigt (1-3 år) og i relevant omfang også på lang sigt (over 3 år)

¹ Kravet om nedbringelsesstrategi blev indført ved en ændring af bekendtgørelsen den 27. november 2020 og trådte i kraft den 28. december 2020. Ændringen implementerede dele af EBA's retningslinjer for styring af misligholdte eksponeringer og eksponeringer med kreditlempelser (EBA/GL/2018/06).

- de regnskabsmæssige, kapitalmæssige og likviditetsmæssige konsekvenser af at gennemføre strategien.

Kravet om en nedbringelsesstrategi i ledelsesbekendtgørelsen supplerer andre krav om styring af nødlidende eksponeringer samt generel overvågning og sund risikostyringspraksis på kreditområdet. Institutter skal dermed have forretningsgange, som sikrer hensigtsmæssig overvågning og håndtering af nødlidende eksponeringer. Det gælder eksempelvis overholdelse af relevante regler for forbrugerbeskyttelse, uanset niveauet af NPL-ratioen. Det er alene kravet om en nedbringelsesstrategi, som er betinget af, om NPL-ratioen er over eller under 5 pct.

Temaundersøgelsen omfattede i alt 19 pengeinstitutter, der pr. 30. juni 2021 havde en NPL-ratio på 5 pct. eller højere.

NPL-ratioen opgøres som andelen af nødlidende udlån (før nedskrivninger) i pct. af samlede udlån (før nedskrivninger). Til samlede udlån medregnes også udlån til kreditinstitutter og centralbanker, herunder indestående på foliokonti og indskudsbeviser.

2. Observationer og budskaber på baggrund af undersøgelsen

Undersøgelsen viser, at institutterne på forskellig vis og i større eller mindre omfang forholder sig til de tidligere nævnte krævede elementer i nedbringelsesstrategien. Finanstilsynet uddyber og præciserer forventningerne til nogle af de nævnte elementer nedenfor.

2.1 Årsager til omfanget af nødlidende eksponeringer

Ifølge ledelsesbekendtgørelsen skal instituttet ved fastlæggelse af strategien forholde sig til årsagerne til omfanget af nødlidende eksponeringer.

Hovedparten af de gennemgåede strategier indeholder en kort beskrivelse af disse årsager. I flere tilfælde indeholder strategien en branchefordeling for de nødlidende eksponeringer, men den forholder sig ikke konkret til de bagvedliggende årsager. En enkelt strategi oplyser hverken branchefordeling eller årsager.

Beskrivelsen af årsager er generelt meget kortfattet. F.eks. mangler refleksioner over betydningen af instituttets egen historiske kreditstyring for det aktuelle niveau. Alene et enkelt institut tager stilling til, om den valgte forretningsmodel eller kreditrisikoappetit giver anledning til, at der genereres flere nødlidende eksponeringer. Institutterne tager dermed ikke stilling til, i hvilket omfang de forventer, at den valgte forretningsmodel eller kreditrisikoappetit vil føre til en stigning i omfanget af nødlidende lån fremover.

Det er generelt relevant for det enkelte institut at forholde sig til, om dets nuværende kreditstyring tillader en fremtidig opbygning af risikofyldte eksponeringer, svarende til hvad der historisk er observeret, eller om kreditpolitikken er skærpet i en udstrækning, der væsentligt forhindrer en lignende opbygning af nødlidende eksponeringer. Det er helt centralt, at instituttet forholder sig specifikt til årsagerne til omfanget af nødlidende eksponeringer for mere effektivt at forebygge og håndtere nye nødlidende eksponeringer.

2.2 Erfaringer med hidtil anvendte foranstaltninger, herunder kreditlempelser og effektiviteten af dem

Ifølge ledelsesbekendtgørelsen skal instituttet ved fastlæggelse af strategien forholde sig til erfaringer med hidtil anvendte foranstaltninger, herunder kreditlempelser og effektiviteten af dem.

Nogle institutter i undersøgelsen opremser, hvilke foranstaltninger de hidtil har brugt, uden at der fremgår nærmere overvejelser om erfaringerne med foranstaltningerne. Andre institutter forholder sig slet ikke til tidligere erfaringer.

For at øge troværdigheden af strategien bør institutterne vurdere, om erfaringerne med tiltag, som de tidligere har brugt, underbygger de forventninger om nedbringelse, der ligger i strategien. Hvis instituttet tidligere har brugt tiltag uden den forventede effekt, bør det overveje at vælge andre eller supplerende tiltag i strategien eller tage de nødvendige forholdsregler, som fremover kan sikre en bedre effekt.

Institutterne bør undgå gentagen brug af kreditlempelser uden varig effekt på kundernes mulighed for at overholde deres forpligtelser, da de næppe er i kundernes eller det enkelte instituts interesse.

2.3 Ressourcer, kompetencer, systemer, procedurer m.v., som er nødvendige for at gennemføre strategien

Det enkelte institut skal med nedbringelsesstrategien forholde sig til ressourcer, kompetencer, systemer, procedurer mv., som er nødvendige for at gennemføre strategien. Institutts forudsætninger er afgørende for strategiens effektivitet, og de kan være afgørende for instituttets valg af konkrete tiltag og løsningsmodeller og den operationelle plan for disse.

Der er stor variation i institutternes beskrivelse af de påtænkte tiltag. I nogle institutter er der i strategien udvalgt en række specifikke nødlidende kunder, hvor handlingsplanen for hver enkelt kunde er gengivet kort. I andre institutter er prioriteringen og iværksættelsen af konkrete tiltag mere uklar.

Nedbringelsesstrategierne synes derudover generelt ikke at afspejle nogen bred erkendelse blandt institutterne af, at de også fremover må forventes at få nye nødlidende eksponeringer som – for de fleste - en naturlig del af deres kreditgivning. Det enkelte institut bør basere sin strategi på aktiv håndtering af de nødlidende lån fremfor at forvente, at f.eks. en forøget udlånsvolumen eller forbedrede konjunkturer vil nedbringe NPL-ratioen over tid. Enkelte institutter nævner muligheden for frasalg af nødlidende lån i nedbringelsesstrategien. Institutter med tiltag som frasalg bør også forholde sig til risikoen for, at efterspørgslen på nødlidende lån kan falde, og til, hvordan det i så fald afspejles i prisen og påvirker forholdet mellem instituttets risiko, indtjening og kapitalforhold.

Strategien skal være konkret tilpasset det enkelte institut. Konkrete tiltag og løsningsmodeller skal f.eks. være operationelle, og instituttet skal vurdere, om det råder over de ressourcer, kompetencer, systemer og procedurer, som det kræver at gennemføre strategien. Det gælder særligt, hvis strategien omfatter tiltag, som ikke indgår i instituttets sædvanlige aktiviteter,

eller som instituttet ikke tidligere har brugt. Vurderingen skal blandt andet sikre accept af omkostningerne forbundet med strategien, når bestyrelsen godkender denne. Gennemførelsen af strategien skal tage hensyn til relevante regler for forbrugerbeskyttelse.

2.4 Behovet for opdeling af strategiens mål og indsatser på kort sigt (1 år), mellem-lang sigt (1-3 år) og i relevant omfang også på lang sigt (over 3 år)

Ledelsesbekendtgørelsen kræver, at et institut skal vedtage og gennemføre en nedbringelsesstrategi, senest når NPL-ratioen udgør 5 pct. Konjunkturforskel eller instituttets forretningsmodel kan dog tilsi, at institutter vedtager nedbringelsesstrategier, før NPL-ratioen når 5 pct.

Hovedparten af institutterne i undersøgelsen har angivet, at målet er at nedbringe NPL-ratioen til under 5 pct. indenfor en given tidshorisont. Der er også eksempler på en målsætning markant lavere end 5 pct. og på delmålsætninger over 5 pct.

Tidshorisonten for nedbringelsen varierer i undersøgelsen fra 1 år til 9 år. Hovedparten angiver dog en tidshorisont på ca. 5 år fra strategiens vedtagelse. Der ses ikke nogen tydelig sammenhæng mellem institutternes afstand til målsætningen og den valgte tidshorisont.

Det fremgår af ledelsesbekendtgørelsen, at institutterne skal forholde sig til behovet for at opdele strategiens mål og indsatser på kort sigt (1 år), mellem-lang sigt (1-3 år) og i relevant omfang også på lang sigt (over 3 år). I udarbejdelse af strategien er det dermed centralt, at instituttet fastlægger ambitiøse og realistiske mål, og at delmål – hvis sådanne er relevante – generelt fører til en væsentlig nedbringelse på kort og mellem-lang sigt.

De konkrete indsatser på hhv. kort, mellem-lang og lang sigt er generelt mindre udførligt beskrevet i de undersøgte strategier.

Manglende stillingtagen til indsatser på kort, mellem-lang og lang sigt kan give indtryk af, at nogle institutter ikke tidligere har arbejdet ud fra en struktureret tilgang til at nedbringe nødlidende eksponeringer og derfor ikke har tilstrækkelig erfaring med dette til at fastlægge en klar tidsplan for at iværksætte de enkelte tiltag.

Det enkelte institut skal sikre sig, at den vedtagne tidsplan er konkret og individuelt tilpasset instituttets nødlidende eksponeringer. Derudover bør strategien omfatte kontinuerlige fremskridt og stillingtagen til, om udefrakommende faktorer og makroøkonomiske forhold kan påvirke tidsplanen for at gennemføre strategien.

2.5 De regnskabsmæssige, kapitalmæssige og likviditetsmæssige konsekvenser af strategiens gennemførelse

Ifølge ledelsesbekendtgørelsen skal institutterne ved fastlæggelse af strategien forholde sig til de regnskabsmæssige, kapitalmæssige og likviditetsmæssige konsekvenser af at gennemføre denne. Hovedparten af institutterne i undersøgelsen forholder sig dog alene til de kapitalmæssige konsekvenser i form af potentielle kapitalfradrag.

Institutterne bør også forholde sig til, hvilke regnskabsmæssige og likviditetsmæssige konsekvenser de forventer, at strategien får. Det er vigtigt, dels for at instituttet kan tage de

nødvendige forholdsregler imod uhensigtsmæssige konsekvenser, dels for at gennemførelsen af strategien ikke bliver udfordret af uforudsete konsekvenser.

Konklusion

Der er generelt behov for, at nedbringelsesstrategier i højere grad er individuelt tilpasset de enkelte institutters konkrete forhold. Det er vigtigt, at kvaliteten af nedbringelsesstrategierne øges i takt med, at institutterne arbejder aktivt med tiltagene og løbende evaluerer effekten.

Det centrale for nedbringelsesstrategier er, at de for det enkelte institut udgør et operationelt værktøj til sikring af nedbringelse af mængden af eksisterende nødlidende eksponeringer. Institutterne bør også sikre en praksis, hvor de klarlægger årsagerne til de nødlidende eksponeringer og gennemfører relevante tiltag for at reducere tilgangen af tilsvarende eksponeringer.